

LibrariaOnline
#cuvântulcontează

Osul de lapte

Autor: Pana, Roxana
Editura: CISMIGIU BOOKS
Cod de bare: 9786062823023

URL produs:

<https://librariaonline.ro/carte/osul-de-lapte-ed-ii-roxana-pana-cismigiu-books-p10264848>

Descriere produs

„Osul de lapte” este un roman al traumelor mostenite si al felului in care fragilitatea copilariei se transforma, in timp, in structura dura care tine un om in viata sau il striveste sub propria greutate. Romanul urmareste destinul unor femei unite printr - o memorie care circula prin corp, prin obiecte si prin ritualuri repetitive. In centrul povestii se afla simbolul „osului de lapte” - primul os pierdut de corp, primul semn ca inocenta trebuie abandonata pentru ca viata adevarata sa inceapa. Destinul unui neam de femei graviteaza in jurul unui protagonist mut si nemilos: o masa masiva de nuc, stanca neclintita din mijlocul unei furtuni genetice de un secol. Cine este, de fapt, Ofelia? Un accident al sortii, o greseala a carnii sau piesa centrala dintr - un puzzle plin de violenta si abandon? O calatorie psihologica de o melancolie hipnotizanta, despre momentul in care inocenta se rupe pentru ca adevarata supravietuire sa inceapa.

OSUL DE LAPTE

ROXANA PANĂ

OSUL DE LAPTE

CÎȘMIGIU
books

Redactor: Laura Nicolescu
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PANĂ, ROXANA

Osul de lapte / Roxana Pană. - București : Cișmigiu Books, 2026
ISBN 978-606-28-2302-3

821.135.1

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Cișmigiu Books

Copyright © 2026
Cișmigiu Books este un imprint al Editurii Universitare
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

*Fiilor mei,
Parte din mine, pentru totdeauna.*

Cuvânt înainte

Totul începe în 1900, când un cuplu de țărani plantează un puiet de nuc în curtea casei lor. Gestul aparent banal capătă treptat dimensiuni mitologice: nukul crește odată cu neamul și devine martor tăcut al tuturor nașterilor, violențelor, iubirilor și morților care vor urma. În jurul lui se construiește o întreagă genealogie a durerii. O găză aurie se așază pe trunchiul tânăr în clipa plantării — imagine care va reveni obsesiv de-a lungul romanului, ca un semn că timpul funcționează circular.

În 1965, Ana, o copilă de șase ani, se joacă într-un leagăn prins de nuc. Cade și își pierde un dinte de lapte. Îl îngroapă instinctiv în scoarța copacului, ca pe o ofrandă. În aceeași perioadă, nukul este tăiat, iar din lemnul lui este construită o masă masivă de nuc, destinată zestreii. Din acel moment, masa devine „osul casei” — obiectul care va absorbi toate iubirile, nașterile, violențele și morțile neamului. Pe ea se mănâncă, se fac pomeni, se concep copii, se plânge și se așază sicrie.

Pe această structură simbolică se dezvoltă destinele personajelor, fiecare trăind propria „pierdere a dintelui de lapte” — propriul moment în care inocența este smulsă violent din corp.

Antoaneta, matriarha familiei, aparține unei lumi rurale dure, aproape arhaice, în care vulnerabilitatea este considerată slăbiciune. Limbajul ei este plin de superstiții, iar maternitatea apare ca o condamnare transmisă din femeie în femeie. Pentru Antoaneta, „osul de lapte” înseamnă slăbiciunea care trebuie arsă sau smulsă pentru ca omul să poată supraviețui. Casa ei este dominată de tăceri grele, de ritualuri și de sentimentul că neamul lor poartă un blestem vechi.

Fiica ei, Mirușca, trăiește forma cea mai violentă a acestei moșteniri. Violată la șaptesprezece ani într-un lan de porumb, sub un cer „albastru perfect și imobil”, ea se desprinde definitiv de propriul trup. Trauma o transformă într-o femeie incapabilă să-și locuiască propria carne. Mai târziu, după nașterea Ofeliei, trăiește maternitatea ca pe o mutilare biologică și se simte redusă la funcția de a hrăni. Pentru Mirușca, „osul de lapte” devine chiar corpul feminin — fragil, vulnerabil și mereu expus violenței. Moartea ei prin electrocutare, sub nuc, capătă dimensiunea unei purificări ritualice.

În contrast cu ele apare Adelaida, mătușa intelectuală, femeia care încearcă să ascundă trauma familiei sub cultură, poezie și rafinament. Ea o ia pe Ofelia din sat și îi oferă acces la o lume a spiritului, a cărților și a reflecției. Adelaida încearcă să bandajeze „osul de lapte” cu literatură și frumusețe, însă recunoaște târziu că întreaga ei eleganță nu a fost decât „o față de masă” întinsă peste lemnul plin de cicatrici al familiei. Tot ea îi

dă numele „Ofelia”, inspirat din „of”-ul acumulat de prezența ei în lume.

Personajul central al romanului, Ofelia, devine punctul în care toate aceste istorii se întâlnesc. Crescută între fatalismul bunicii și rușinea tăcută a mamei, ea dezvoltă ritualuri obsesive și o frică permanentă de haos. OCD-ul ei — nevoia de a repeta gesturi, de a atinge obiectele de trei ori, de a controla spațiul — funcționează ca o încercare disperată de a ține în frâu trauma transmisă prin generații.

Momentul pierderii propriului dinte de lapte este unul definitoriu pentru destinul ei. Ofelia așteaptă apariția Zânei Măseluță ca pe o salvare magică, însă nimic nu vine. Înțelege atunci, pentru prima dată, că lumea nu oferă protecție și că durerea nu este răsplătită. Acesta devine începutul desprinderii ei de copilărie și primul contact real cu abandonul.

Ajunsa la București, Ofelia încearcă să se reinventeze prin educație și iubire. Relația cu profesorul Damian îi oferă iluzia unei salvări intelectuale. Damian vorbește despre iertare și sens, însă este incapabil să trăiască autentic ceea ce predică. Relația lor rămâne suspendată între fascinație și imposibilitate, iar el devine doar o etapă de trecere în maturizarea ei.

Adevărata transformare începe odată cu Paul. Spre deosebire de Damian, Paul este concret, imperfect și profund ancorat în realitate. Împreună cu el, Ofelia încearcă să construiască o viață nouă, iar unul dintre gesturile cele mai importante este cumpărarea unei mese

de nuc pentru apartamentul lor. Masa nu este aceeași din casa veche, însă alegerea lemnului repetă inconștient tiparul familial. Romanul sugerează astfel că trauma nu se transmite prin obiecte, ci prin formele emoționale pe care oamenii ajung să le considere „acasă”.

Bărbații din roman sunt sateliți ai acestei linii feminine masive:

Bărbatul (Abuzatorul/Tatăl biologic): Are ochi „verzi, răi” (pe care îi moștenește Ofelia). El inventariază femeile ca pe niște ogoare arate. Moartea lui în delirul rachiului (2008) curăță satul de o formă de tiranism primitiv.

Damian (Profesorul): Reprezintă spiritul pur, intelectualitatea sterilă. El scrie despre iertare, dar nu o stăpânește. Scena din 2023, în care trece pe lângă Ofelia însărcinată fără să o recunoască, însoțit de femeia în verde-smarald (o Psyche a noului său prezent), arată că el a fost doar un coridor de trecere pentru Ofelia. Moartea lui în Irlanda (2044) sub dictatura unui atac vascular cerebral este descrisă cu o răceală clinică superbă: „punctul de la finalul frazei”.

Paul: Este realitatea. Cu el, intimitatea Ofeliei devine „orizontală”, o „democrație a simțurilor”. Deși se ceartă din cauza botezului (reproșându-i Ofeliei neamul de smintiți), el este cel în brațele căruia ea se poate prăbuși. Moartea lui în mașina autonomă (2050) deblochează, în sfârșit, spaima lui de copil din garajul întunecat.

Într-una dintre cele mai importante scene ale cărții, Ofelia și Paul fac dragoste pe masa de nuc. Lemnul care, în alte generații, fusese asociat cu moartea, rușinea și sacrificiul devine acum loc al intimității și al vieții. Pentru prima dată, trecutul nu mai apare doar ca povară, ci și ca posibilitate de transformare.

După nașterea gemenilor, Ofelia re trăiește spaimile femeilor dinaintea ei, însă spre deosebire de Mîrușca, ea refuză să tacă. Înțelege că ruptura cercului nu poate veni prin fugă sau negare, ci prin asumarea lucidă a durerii moștenite.

Tema „osului de lapte” revine apoi prin copiii ei. Ștefan, băiețelul care trăiește cu teroarea că pierderea unui dinte înseamnă dezmembrare, devine cheia închiderii cercului familial. În 2050, după moartea lui Paul și după destrămarea vechii lumi familiale, el duce masa de nuc într-o biserică și îi înșurubează picioarele cu propriile mâini. Înșurubarea picioarelor mesei de către Ștefan este actul final de restaurare a ordinii. Masa nu mai stă într-o casă bântuită, ci în trapeza unei biserici, redevenind pură. Gâza aurie care se așază pe blatul de lemn – identică cu cea din 1900, de la plantarea puietului – demonstrează că timpul s-a vindecat. Masa „nu mai poartă nicio vină”.

Romanul se încheie cu un ultim ecou: Ofelia moare într-un accident, ținând în palmă un incisiv smuls. Dintele de lapte îngropat cândva în scoarța nukului se întoarce simbolic ca ultimă jertfă. Astfel, „Osul de lapte” devine povestea completă a transfor-

mării fragilității în structură — a felului în care oamenii își pierd inocența pentru a putea continua să trăiască.

Osul de lapte” este, în esență, un roman despre felul în care trauma devine structură. Despre cum oamenii sunt făcuți din fragilitate și os, din lapte și calciu, din carne vulnerabilă și memorie care refuză să dispară. Romanul transformă obiectele domestice în relicve vii și spune povestea unor personaje care învață, generație după generație, că inocența trebuie pierdută pentru ca supraviețuirea să fie posibilă.

Dincolo de firul cronologic, cartea funcționează ca un inventar al vulnerabilității. Regăsim în paginile ei momentele în care fiecare personaj își pierde dintele de lapte — acel prag dureros în care inocența se rupe din corp și începe viața adevărată.

Totodată, romanul urmărește degradarea și finalul acestei linii de sânge, arătându-ne cum mor, rând pe rând, aproape toate personajele mature (prin boală, accidente sau autodestrucție). Singurii care supraviețuiesc acestei genealogii a durerii sunt cei doi copii ai Ofeliei. Prin ei, blestemul se rupe: masa este dusă într-o biserică și curățată de trecut, iar copiii refuză să mai poarte traumele bătrânilor, deschizând un alt cerc.

2022

Încăperea mirosea a praf și a pădure tăiată. Un miros înțepător, proaspăt, care părea că iese din lemn. Ofelia mergea în față. Pantofii ei scoteau un sunet sec pe beton. S-a oprit lângă o masă de pal. Masivă. Lungă. Ca un altar păgân.

— Prea ușoară, a spus ea, cu ochii fugindu-i în toate direcțiile.

S-a mutat la cea de nuc. Și-a pus palma pe ea. Nu a mângâiat-o. A presat-o.

— Asta e, a șoptit, ceea ce avem nevoie.

Paul stătea în spatele ei, cu mâinile în buzunarele paltonului maroniu.

— E prea mare pentru bucătăria noastră, i-a zis bărbatul, ușor indiferent.

— Dar nu e pentru bucătărie. E pentru noi.

Ofelia s-a aplecat și și-a lipit obrazul de lemnul rece.

— Simți cât de goală e?... dar, în curând, va fi plină.

1976

În curte, un camion Roman a oprit într-un nor de praf. Mirosea a cauciuc ars și a fierbințeală. Maria a coborât din mașină, ștergându-și fruntea cu baticul.

— Ți-am adus-o, Antoaneto. E de la oraș. De la un neam de-ai noștri.

Șoferul a coborât oblonul. S-a auzit numai zgomot de lanțuri. Masa a apărut dintre saci. Nuc vechi, întunecat, prea mândru pentru curtea cu găini și troscot.

— E grea, Marie. Ce fac eu cu namila asta? Și e și lungă, încap șase oameni la ea.

— Taci și tu pune mâna! Lemn de-ăla bun. Nu putrezește nici în pământ.

Au cărat-o în patru oameni. În odaia bună, masa a ocupat tot aerul. Podeaua de lut a scârțâit sub picioarele ei groase. Antoaneta a întins peste ea o mușama. Cu flori albastre, lucioasă, adusă de o mătușă de la oraș. Plasticul rece peste carnea lemnului.

— Pune și tu ceva pe ea, a zis Maria. Să nu stea pustie. Adu un păhărel!

S-au așezat. Două femei trudite, cu coatele pe mușama. Sub plastic, lemnul părea că răsuflă.

— O fi având păcate pe ea, a șoptit Antoaneta, netezind pliurile mușamalei. Prea e închisă la față.

— Toate mesele vechi au, a răspuns soră-sa, bând deșertat. Noi doar mâncăm și bem deasupra lor. Ce e dedesubt, nu e treaba noastră.

2003

Orezul scotea aburi. Mirosea a lapte ars. Ofelia stătea la masă și împingea boabele cu lingura, desenând cercuri în farfurie. Lângă ea, caietul era deschis. Antoaneta curăța ceapă. Cuțitul pocnea pe fundul de lemn.

— Mănâncă și scrie, a zis bătrâna, fără să se uite la ea. Literele nu se fac singure.

— Nu mi-e foame. Știi... mama a zis că în Spania copiii mănâncă portocale direct din copac.

Antoaneta s-a oprit. S-a șters pe mâini de șorț și s-a sprijinit cu palmele de masa de nuc. Mușamaua s-a încrețit sub greutatea ei.

— În Spania ești slugă, Ofelio. Și sluga mănâncă ce-i dă stăpânul, nu ce vrea ea. Mirușca a plecat că-i era greu p-aici.

— A zis că se întoarce repede.

— Toți zic așa. Până uită drumul spre casă.

Ofelia a ridicat stiloul. I-a căzut o picătură de lapte pe caiet. S-a întins s-o șteargă cu degetul, dar a mânjit foaia.

— O să se usuce, a șoptit fata.

Apoi a tras o linie sub dictare și a lăsat stiloul jos. Stiloul a început să se rostogolească spre marginea

mesei, dar Antoaneta l-a oprit cu un deget lung, plin de pământ.

— Dar... tata de ce-a plecat?

— Eh, de ce-a plecat?! Că n-avea rădăcini, gâzulițo. Era un băiat care căuta bătaia de cap ca alții norocul. Unii-s făcuți să sufere degeaba, ca artiștii, dar el nu știa nici să cânte, nici să deseneze.

— Și cu mama cum s-a cunoscut?

— Prin '89, când a venit la noi în sat, la înmormântarea maică-sii. Mirușca era tânără și proastă, se plictisise de băieții din sat și s-a băgat în seamă cu el, acolo, între lumânări. În noaptea aia, pare-se, te-au făcut pe tine.

A aruncat ceapa goală pe masă. Masa a vibrat, un sunet surd, de pământ. Ofelia a încremenit cu mâna pe caiet.

— Și de ce n-a rămas?

— A plecat la studii, prin străini. I-am scris, l-am căutat, n-a răspuns la nimeni. După cinci ani am aflat de la soră-sa, Adelaida, că și-a pierdut mințile. N-a mai vrut să vadă față de om. De-atunci maică-ta s-a stins ca o lampă fără gaz. N-a mai vrut să fie mamă, n-a mai vrut nimic. S-a uitat la tine ca la o pagubă. Tu iart-o, că n-a putut săraca să-și revină în simțiri, o greșeală dinasta te costă o viață întreagă...

Lacrimi au început să curgă, șiroaie, pe chipul ei încruntat. Apoi a continuat.

— Dar să știi că Mirușca a fost mereu un copil bun și cuminte. Dar, vezi tu, și ea, ca și mine, a fost copleșită

de... știi tu, de destin. Știa că nu avea să iasă o ciorbă bună din viața ei.

S-a aplecat ca să se șteargă la ochi de marginile rochii cenușii. Apoi a continuat, cu ochii mijiți, spre copilă.

— Dar din ceapa asta care-mi nenorocește ochii sigur va ieși cea mai bună ciorbă.

Bătrâna a aruncat-o în oală. Apa a sfârâit.

— Haide, scrie acolo în caiet și taci. Mai bine un tată smintit departe decât unul care să te bată la cap în fiecare zi. Mănâncă.

1999

Mirușca nu obișnuia să își ia copilul în brațe, nici măcar de mână. Prefera să stea într-un colț, lângă fereastră, privind absentă cum Antoaneta o îmbracă pe micuță, o spală sau îi dă să mănânce. Într-o dimineață, pe când Ofelia avea vreo unșpe ani, Mirușca a ieșit brusc din muțenia ei obișnuită. A luat-o pe copilă de mână, a urcat-o într-un autobuz aglomerat și a dus-o într-un magazin plin de haine colorate.

— Îți place rochița asta roz, Ofelio? a întrebat-o ea, cu ochii fugindu-i agitați în toate părțile.

— Nu prea... adică da, e frumoasă, dar mi-ar plăcea o rochie galbenă. Vreau să fiu un soare, nu un ambalaj de bomboane, îi șopti fetița, îmbujorată de propria îndrăzneală.

În ziua aceea, văzând-o pe Mirușca cum se zbate să găsească exact acea nuanță de galben-șofran, Ofeliei i se păruse că mama ei nu mai era femeia umbrită de la fereastră. Părea ea însăși o fiică a razelor, un soare rătăcit printre umerase. I-a cumpărat rochia evazată, cu detalii brodate, oferindu-i, odată cu ea, și ultima amintire cu tinerețea ei. Apoi, lumina s-a stins brusc. La ora cinci după-amiază, Mirușca s-a urcat în autobuzul de București, fără să se mai uite înapoi.

2010

După ce a plecat de la Damian, Ofelia a simțit cum o liniște ciudată o cuprinde. A pășit spre gară cu inima tulbure. Și-a cumpărat biletul și a urcat în trenul care înainta încet, ca o mână care se întinde. Se tot gândea la ceea ce i-a spus Mirușca despre tatăl ei. Imaginea mamei sale s-a desfăcut ca o rană care nu s-a închis niciodată. Ochii obosiți, cearcănele adânci, gura ușor tremurată, cu care a șoptit adevărul greu, pe care-l purtase ani întregi ca pe o piatră în sân. Și acum o vedea altfel: o femeie împovărată, întoarsă în casa copilăriei ei, printre obiecte mute și amintiri care n-au știut să ierte. A cuprins-o un nod în gât. A simțit o nevoie aproape fizică să fie acolo, să-i spună că nu mai vrea să fie copilul supărat, ci femeia care știe acum ce înseamnă povara.

În compartiment era frig și mirosea a umezeală, a singurătate veche. S-a uitat la reflexia ei în geam. I s-a părut că ochii care o priveau înapoi aparțineau, de fapt, altcuiva. Când a coborât, satul părea cu totul uitat de lume. Casele, îndoite de ani, priveau toate într-o singură direcție: spre cer. Curtea era schimbată, însă ceea ce a tulburat-o n-a fost casa, ci mama ei, pe care a zărit-o în mijlocul grădinii. Purta o scândură pe umăr, ca un Samson obosit, dar în mod bizar, împăcat. Ofelia a